

Aagleznotā stiklplasta brūnaļa.

Arī Ziemeļkurzemē senākos laikos, godāja par govīm sauktos, makten lietderīgos daudzkuņģu ragulopus. Piens bija labs padzēriens, no tā nosmēla krējumu, taisīja biezpienu un sēja sieru, raudzēja rūgušpienu, kūla sviestu un, kā tautasdziesmās teikts, arī muti nomazgāja. Lopi deva gaļu, ādas bija izmantojamas. Kurš kavēsies teikt, ka nav pārāka mājlopa par govī? Nabags bija tas, kam kūtī nemāva vismaz viena, pašam sava brūnaļa, raibaļa vai Jūrkalnes zilā govš.

Gāja laiki un tikumi, vairums nosprieda, ka garlaicīgi dzīvot mazās viensētās. Ļaudis nāca baros, apmetās vienkopus un būvēja mūra mājas ar strazdu būra lieluma dzīvokļiem, kur pašiem knapi vietas pietika, kur nu vēl govīm. No piena, krējuma un siera ļaudis neatteicās, tos nodrošināja tirgus, patērētāju biedrības, kooperatīvu veikaliņi un lielveikali. Nemanot pienam no visām tā lieliskajām īpašībām bija atstāta tikai baltā krāsa, bet pārējais atvārīts nost. Ja kāds pienrūpnieks gribēja pavairāk naudas iesist, tad piebēra vitamīnus un veidojumu nosauca par veselīgo pienu, kurā no īstenās veselības nebija ne smakas, ne garšas. Krējumu aizstāja augu tauki un to sauca par izstrādājumu, arī siers kļuva par izstrādājumu, siera produktu, vai siereli. Visi šie labumi, kuros labuma bija palicis maz, pārpildīja lielveikalu plauktus un cilvēki, daudz nedomādami, tos pirka, ēda un slavēja, aizmirdami, kas visam ir pamatā, no kurienes viss nāk un kā tam vajadzētu garšot. Bija pa kādam zemnieku saimniecības veikaliņam, kurš pūlējās nest ļaudīm patiesību, tos aplaimojot ar piena produktiem, kuri tiešām garšoja tā, kā tiem jāgaršo, un saturēja to, kas tiem jāsaturs. Bet pārbaudītāji vicināja nežēlīgu regulu un noteikumu ruļļus pie zemnieku namdurvīm, kasījās pa siernīcas flīžu starpām, uzlika sodus un slēdza bodītes.

Ļaudis aizmirsā garšu, smaržu, sajūtas, bet, pats galvenais - tie aizmirsā GOVI. Pašu cēlāko un vienojošāko, kas tautas likteņu pavērsienos vienmēr bijusi līdzās ļaudīm, atbalstījusi, barojusi un izvedusi saulītē. Visās bēgļu gaitās vecāsmātes pūra lādi lika ratos, bet aiz ratiem piesēja govī.

Kāds svešzemju mākslinieks iedomājās par govī, diemžēl tikai par tēlu, nevis būtību. Viņš veidoja govš tēlus no cieta materiāla un izvietoja tos pilsētas ielās un laukumos. Ļaudīm, kuri aizmirsā piena produktu izcelsmi, tēli patika un tradīcija izvietot pilsētās govju tēlus izplatījās.

Kāds vīrs Ziemeļkurzemes lielpilsētā – vīrs ar ietekmi - arī atminējās par govī, bet diemžēl atminējās tikai tās tēlu, nevis būtību. Padzirdējis par stiklplasta govīm, kuras var bez draudiem tīrībai ganīt pilsētā, viņš vēlējās tādas arī pilsētā, kurā viņš par mēru dienēja. Kas mērs, tam teikšana – tā ir bijis un tā tas būs, un tā arī Kurzemē ienāca nedzīvās, nekustīgās un aukstās govš, ar tukšām acīm un dīvainām formām. Lai govš nebūtu vienādas, lai ļautiņi ar mākslu galvā varētu izrādīties, govš tika stieptas un locītas, un apgleznotas gan šā, gan tā. Lai Dieviņš stāv klāt un nogrābstās aukstiem pirkstiem, kādas tik tās govš nebija – gan spilgti raibas, gan ar elektrību iekšā, gan treju govju garumā ar krānotu cauruli viducī, gan stabā kāpjošas, gan notekgrāvī peldošas. Varas vīrs gāja tālāk un govī padarīja par pilsētas totēmu. Milzīgas govš greznojās tūristiem, govš sagaidīja iebraucējus ostā un padarīja

pastaigās pa pilsētu, govīs no puķēm un govīs tērps ar cilvēku iekšā. Vienīgās pāris īstenās govīs, piemirstas, vadīja savu dzīvi piepilsētā, aiz kurās sākās pēdējās ganību pļavas. Pilsētnieki pēc siltām, dzīvām un personību apveltītām govīm nealka, daži pat nebija tādas redzējuši, kam viņiem tās, ja ielas pilnas govju totēmiem?

Kad izrādīšanās sezona beidzās, tad stiklplasta govīs pārdeva, lai naudu ziedotu bāreņiem. Bērni tiks pie lielveikala piena papildporcijas. Varbūt tomēr pie bērnam kūtīņas un pāris govīm, kuras dos īstu, dzīvu pienu?

Plastmasas govīs atskatījušies, tie, kuri galvaspilsētas zvērudārzā skrēja gar žirafēm un nīlzirgiem, pamanot īsteno, patieso un vissvarīgāko – Latvijas brūno – paraustīja plecus un aizsteidzās tālāk pie pērtiķiem, surikātiem un Līdakas.

Govju paliek mazāk, ja kāds atcerēsies, tad ierakstīs tās Sarkanajā grāmatā. Bet produktu klāsts paplašinās. Kā tā? Recepte lielveikalu pienam vienkārša, treknis ūdens ar augu taukiem, baltā krāsvielā, daži Ē, emulgatori, guarāmas sveķi, nātrija glutamāts, kādi nebūt cukuri, bišķis vitamīnu un re, piens no tetrapakas tek balts jo balts.

No vienas govīs dotā labuma paēst var vesela ģimene un atliks pilsētniekiem. Diemžēl laukos daudzi sēž pie tukšām kūtīm starp pāraugušām siena pļavām, salauztiem traktoriem un tukšām pudelēm, vīri dzer, sievas lamājas, bet bērni pienu bauda tikai svētkos un arī tad tas ir lielveikalu piena produkts, kura dzeršanu par baudīšanu nenosaukt. Pārtiekot no pabalstiem, pārtikas pakām un kaimiņu labvēlības, ļaudis govīs neatceras.

Govīs vieno, govīs ir spēks, bez govīm nebūs latviešu, bez latviešiem nebūs Latvijas. Par govīm!